

Uza sve rezerve, koje smo spomenuli, Küngovu knjigu treba čitati, nad njom meditirati i okoristiti se njezinim pozitivnim idejama, ali nikako prema njoj formirati svoju viziju o katoličkoj Crkvi, jer je ona ne može dati.

MOJA ZAPAŽANJA

Mate Roščić

Novo oblikovanje naslovne stranice vašega časopisa CRKVA U SVIJETU i uvodni članak *Crkva i svijet* (iz pera Drage Šimundža u br. 2/1970, str. 105—108) potiču me i ohrabruju na ovaj kratki napis koji već dugo vremena u sebi nosim. Daleko od svake polemičnosti ili želje da se uplicem u raspravu o rješenju idejnog smjera ove revije, želio bih u svojoj dobronamjernosti iznijeti neke misli koje bi po mom mišljenju mogle poslužiti kao jeka čitatelja koji pokušavaju pratiti i otkriti »potku i osnovu« ovog vrsnog časopisa Splitske metropolitije kroz posljednjih pet godina, odkako CUS izlazi kao tiskani časopis.

Ponajprije što se tiče samog grafičkog znaka. Smatram da je ovo grafičko oblikovanje vrlo dobro pogodeno, da ima svoje teološko i ekleziološko opravdanje. To je osmišljeni znak, simbol, koji već po sebi i u sebi ima svoju rječitost da kaže ono što je izraženo idejom vodiljom koja je nadahnula i sam naslov časopisa CRKVA U SVIJETU, a što je glavni urednik protumačio riječima: »Vanjski krug je globus — planet — odnosno svijet, a slovo 'C' predstavlja Crkvu. U biti to je simbioza Crkve i svijeta, grafički prikaz naslova naše revije. Globus je vješto podijeljen u četiri dijela tako da se diskretno, ali jasno kroz cijeli globus uzdiže znak križa« (CUS, nav. mj., str. 108, bilješka). To u svojoj stilizaciji odmah podsjeća na shemu Oskara CULLMANNA koju nalazimo u njegovoj knjizi *Christus und die Zeit* (3. izd., Zürich, 1962, str. 171) gdje je ovaj poznati i uvaženi protestantski teolog i bibličar dao vrlo duboko, biblijski fundirano obrazloženje odnosa Krist-Crkva-Svijet, u perspektivi »Božje kraljevstvo«.

Cullmannovo obrazloženje nužno nas vodi do dubljeg razmišljanja o Crkvi, o svijetu, o njihovim međusobnim odnosima — u perspektivi Krista koji je ishodišni centar za svako kršćansko osmišljenje tih odnosa, za shvaćanje povijesti spasenja. Jer razmišljanje o Crkvi i svijetu ne može se zaustaviti samo na povijesnim, sociološkim, kulturnim odnosima i dodirima nitri se može pretvoriti u neki hvalospjev »konačnom otvaranju Crkve prema svijetu i njegovim vrednotama«. Ono ide mnogo dalje i dublje te zadire u samu srž povijesti spasenja i nužno vodi bitnim temeljima ekleziologije.

Crkva je mistenij — *Sakrament*, u njoj se nastavlja povijest spasenja. Ona je vidljivi znak nevidljive spasonosne milosti. Ne samo povijest spa-

senja, nego i spašenost povijesti. Znakovita vidljivost u povijesti, kroz povijest. Ona se posvjedočuje preko onoga što je u njoj povijesno, socijalno, ljudsko, pa i grešno. Njezin je lik satkan od suprotnosti — *complexio oppositorum*, kako veli Henri de Lubac (v. *Crkva u svijetu* 5/1967, str. 6), odakle nužno slijedi njezin »paradoks i misterij« o koji se uvijek iznova spotičemo. Posebno danas kad se rasplamsala kritika prema Crkvi, viđenoj jednostrano samo pod kutom njezine vidljive strukture, u vremenu u kojemu nije teško nazreti prisutnost duhovnjačke tendencije koja se više puta javljala kroz povijest. I baš stoga čini se vrlo važnim posvetiti mnogo više pažnje Crkvi — produbljujući njezin pojam, jer će nas on sam dovesti do suočenja s mnogim pitanjima i složenim problemima o kojima se toliko raspravlja i koji su od velike važnosti za naš kršćanski život. Ova Crkva koja se u potpunosti ostvaruje (*subsistit*) u Katoličkoj crkvi (*Lumen Gentium*, br. 8), prisutna je u svijetu na mističan način (*Ecclesia ab initio, Ecclesia ab Adamo*), posebno pak u kršćanskim Zajednicama i Crkvama — izvan Crkve (*Unitatis redintegratio*). Stoga ovaj povijesno-spasonosni pojam Crkve, koji nadilazi juridičko shvaćanje belarminske ekleziologije, nužno nas vodi ekumenizmu, dijalogu s rastavljenom braćom, s nekršćanskim religijama, s nevjernicima, sa svijetom. Sva ta pitanja koja su najuže povezana uz ekleziologiju Drugog vatikanskog sabora mogu se rješavati samo teološki — baš na temelju ovog novog poimanja Crkve.

CUS bi se mogla mirne duše zvati i »bogoslavsko-filozofska smotra« Razmatrajući tako o »CRKVI U SVIJETU«, promatrajući novi grafikon koji simbolizira usmjerenost ovog časopisa, a što je u više navrata i napisano (v. npr.: *U trećoj godini*, CUS (br. 1/1966, str. 5), nameće mi se pitanje: Je li CUS zaista u tom smjeru angažirana, je li tim prožeta u svojim člancima? — Bez sumnje, CUS je kroz proteklih pet godina donijela mnogo vrijednih i važnih članaka, elaborata, prikaza... koji u svojoj cjelini spadaju u okvire ovog časopisa zbog toga što produbljuju i osvjetljavaju neke vidlike i kretanja današnje filozofsko-teološke misli ili obrađuju povijesne teme o Crkvi u našim krajevima, istražuju ovaj ili onaj aspekt života Crkve u nas ili onoga što je u vezi s tim životom. No uza sve to, meni se ipak čini da je još uvijek premalo prostora i pažnje posvećeno ekleziologiji Drugog vatikanskog sabora odnosno onim problemima koje u svojem teološkom značenju obuhvaća pojam CRKVA U SVIJETU. Osim koncilskih članaka (*iz koncilске bilježnice!*) Msgr. Franica, dva-tri uvodnika, članka *Crkva i svijet* (br. 3/1967, iz pera Josipa Kolanovića) te *Paradoks i misterij Crkve* (br. 5/1967, od Henria de Lubaca) — mislim da nema još mnogo toga što je u izravnoj vezi sa spomenutim ekleziološkim usmjerenjem o kojemu govori naslov revije.* Stoga je moj dojam da CUS nije izrazito teološki časopis, nego više **forum kršćanskog pogleda na svijet**. Ona više naginje filozofskom, nego teološkom polu (zahvaljujući prisutnosti dr Kusića!), više socijalnom nego eklezialnom! Ovo nije nikakvo predbacivanje ili kritika, nego pokušaj iznicanja jedne želje koja — iako posve osobna — želi biti iskreno rečena, ne bez nade da će se CUS još jače izkristalizirati i usmjeriti na teološko-ekleziološku osnovici. Ovakva, naime, kakva nam se predstavlja,

* Osvrt je napisan prije izlaska broja 3/1970. (Op. ured.)

(žrtvujući pri tom neke literarne priloge i onako ukrasnog obilježja!) ili »svesci naše kršćanske sadašnjosti« za razliku od »Svesci KS« koji donose uglavnom inozemnu sadašnjost! U dosta obilatoj ponudi vjerskoga tiska (s obzirom na škrtost na koju smo bili navikli i još uvijek mali broj čitatelja!) treba usmjeravati naša glasila prema specifičnim područjima. Stoga u meni raste želja i nadalje da će CUS odabrati ekleziološko usmjerenje i postati forum za proučavanje i »navještanje« »tajne o Crkvi«, Crkve kao tajne-misterija. To bi nam bilo potrebno u ovom času našeg crkveno-domovinskog podneblja, i to ne prvenstveno za to što se mi susrećemo s Pravoslavnom crkvom i muslimanskom religijom, nego u prvom redu stoga što je samim nama katolicima potrebno bolje i svestranije upoznavanje Crkve.

Učestale kritike crkvenih struktura i ukazivanje na neka povijesna opterećenja ne mogu nikako poslužiti za potpunije shvaćanje Crkve. Sve to, naime, zamagljuje stvarnost i pravu veličinu Crkve koja neće izaći ljepša i evandeoskija ispod tog kirurškog zahvata kritike. Crkva će nam se tek onda pokazati u sjaju Zaručnice kad je s Kristom uzljubimo, kad je s vjerskom ljubavlju doživimo kao svoju majku, kako bi rekao Henri de Lubac. Nekoć se apologetika trudila da sve obrani i protumači, danas se povijesno-sociološka kritika trudi da sve odstrani, razgoliči, prikaže nevažnim, nedovoljno suvremenim, navezanim na protekla vremena. I kao što je apologetika davala malo mjesta stvarnoj apologiji, isto tako postoji opasnost da kritika uguši i nadomjesti koncilsku ekleziologiju koja je još u povojima — barem u nas u Hrvatskoj — a to bi bilo fatalno.*

* Doista, CRKVA U SVIJETU nije ekleziološki časopis, što nam se koji put prigovara, ili dobronamjerno konstatira. Koristim priliku da na to ukratko odgovorim. Iako smo svjesni da moramo često i ozbiljno obrađivati suvremenu teološko-ekleziološku problematiku, ne možemo se samo na to ograničiti. (Usp. *Prisutnost u duhu suradnje*, uvodnik u br. 1/1970.) Vi ste dobro zapazili da je CRKVA U SVIJETU »forum kršćanskog pogleda na svijet«. To ona upravo i želi biti. Smatram da nam je potrebna takva revija koja se bavi i pitanjima »izvan« Crkve.

Naslov našega časopisa, čini se, mnoge zbunjuje. Oni očekuju u CRKVI — samo o Crkvi. Naša je stara Crkva isto toliko egzistencijalna i ovozemaljska koliko i sakramentalna ili dogmatski određiva, toliko humana koliko i teološka, toliko ljudska koliko i čovjek za kojega je i ustanovljena...

Urednik

EKUMENIZAM DANAS

Sibe Zaninović

Pod gornjim naslovom je g. Juraj Kolarić objelodanio u br. 2-1970. *Crkve u svijetu* članak o ekumenizmu. U tom se članku govori o ekumenizmu u nas između dva rata i sada poslije rata. Već se u početku napominje da do